

[Anders Andersen.]

indhold rent økonomisk. Jeg må erkende, at det har jeg ikke, og det tror jeg heller ikke der er nogen erhvervsorganisationer der har. Jeg må måske have lov at tilføje, at jeg i og for sig må forundres over den lethed, hvormed hr. Ivar Nørgaard har haft mulighed for at tage stilling til en sådan traktats positive indhold. Stillingen blev jo taget allerede for måneder siden, før vi vidste, hvad den egentlig kom til at omfatte.

Jeg har heller ikke i mine udtalelser givet udtryk for, at de slutresultater, man er nået frem til, ikke på en række områder kan betragtes som positive. I mit første indlæg berørte jeg i og for sig kun spørgsmålet om, i hvor stor udstrækning det kunne komme til at virke, og det er det, jeg stadig væk må stå på på nuværende tidspunkt. Jeg ved ikke, om hr. Ivar Nørgaard kan se virkningerne i 1972.

Haunstrup Clemmensen: Hr. Ivar Nørgaard må tilgive mig, når jeg synes, at en af de væsentligste udtalelser under denne debat blev fremsat af hr. J. O. Krag, da den socialdemokratiske partiformand understregede, at han vedstod hver eneste af de udtalelser, der også under denne debat var fremhævet. Dertil føjede han en række meget positive udtalelser om de europæiske forpligtelser, Danmark havde, ikke i form af ønsketænkning, men realitetsbetonet på en række områder og med de vanskeligheder, det kunne betyde, idet hr. J. O. Krag vedstod de udtalelser, han også som minister har fremsat fra denne talerstol. Det henholder mit parti sig til. Det synes vi er væsentligt og godt. Uden at give for mange komplimenter — det kan jo måske blive misforstået — erkender vi, at det er dokumenteret nogle gange, at hr. J. O. Krag tegner firmaet; derfor synes jeg, det er værdifuldt og naturligt, at socialdemokratiets formand på værdig måde under denne debat har fastslået denne europæiske linje, dette ønske om at fastholde Danmarks markedspolitiske målsætning. Så kan der være nuancer i opfattelserne med hensyn til, hvor stor optimismen over for det nordiske kan være, og der kan være nuancer i opfattelsen af, hvor pessimistisk man kan være over for det europæiske. Jeg synes, dette er den væsentligste linje i denne debat, og så medgi-

ver jeg gerne hr. Ivar Nørgaard at fortsætte sine forskellige polemiske bemærkninger, elegant som altid. De har ikke noget med den store linje i denne debat at gøre.

Per Federspiel: Jeg skal ikke lægge skjul på, at hr. Ivar Nørgaards bemærkninger i begge omgange har efterladt en vis tvivl om, hvad socialdemokratiets markedspolitik egentlig er. Men jeg tilskriver det, at hr. Ivar Nørgaard i sin voldsomme iver for at agitere for det nordiske aldeles glemmer, at der her i landet er en sammenhængende og konstruktiv markedspolitik, i hvilken en nordisk sammenslutning indgår. Derfor var det med taknemlighed, jeg hørte hr. J. O. Krags bemærkninger, som jo satte tingene på plads, så vi i hvert fald ved, hvor vi er henne.

Hr. J. O. Krag rejser det ganske naturlige spørgsmål: hvor står vi i det tilfælde, at Danmark og Norge træder ind i fællesmarkedet og den nordiske toldunion derved må opløses? Så opstår der selvfølgelig en toldgrænse. Det må vi se i øjnene. Men jeg går ud fra, at hr. J. O. Krag og formodentlig også hr. Ivar Nørgaard vil være enig med mig i, at det er en situation, som vi fra første færd har måttet forudse, og det er en situation, som man også fra fællesmarkedets side har forudset. Vi hørte jo hr. Aksel Larsens forundring over, at Haagecommuniquet, som han gav en aldeles fordrejet fremstilling af, ikke har været offentliggjort herhjemme. Der er ingen hemmeligheder i dette communiqué, men det giver ganske klart udtryk for ikke Kommissionens, men regeringschefernes samlede opfattelse, nemlig at det, det nu drejer sig om, er at samle Europa, og at det derfor ikke alene er et spørgsmål om at indlede forhandlinger med de lande, der direkte har ansøgt om medlemskab, men tillige med de lande, der på anden måde har søgt forbindelse med Fællesskabet. Der vil det være ganske naturligt, at ikke mindst de nordiske lande — ved at gøre vor indflydelse gældende inden for fællesmarkedet og ikke i og for sig ved at stå udenfor i samlet flok som nordiske lande — siger, at det også for os er afgørende, at hvis den svenske regering og den svenske rigsdag ikke kan løse denne mærkelige knude med neutralitetspolitikken, må der findes en løsning på Sveriges tilknyt-